VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Peruspankkipalvelu-hanke ja kansalaisjärjestöjen osallistaminen

KARI KEMPPAINEN

AVOIN DEMOKRATIA –VERKOSTON TILAISUUS

27.10.2026

VM:n peruspankkipalveluhanke: Taustaa

- Yrityksillä, yhdistyksillä ja yksityishenkilöiden erityisryhmillä on haasteita saada ja käyttää peruspankkipalveluita
- De-risking -ilmiö: riskien hallitsemisen sijaan pankit välttävät etenkin rahanpesuun liittyviä riskejä kieltäytymällä tilin avaamisesta sekä rajoittamalla tai asiakassuhteita ilman tapauskohtaista arviointia
- Petteri Orpon hallitusohjelma ja puoliväliriihi
  - Peruspankkipalveluiden turvaaminen yrityksille ja yhdistyksille, työperäisen maahanmuuton sujuvoittaminen, osallistava ja oikeudenmukainen kansalaisyhteiskunta, erityisryhmien oikeudet digitalisoituvassa yhteiskunnassa
- Hankkeen kotisivut: https://vm.fi/pankkipalvelut

VM:n peruspankkipalveluhanke: eri vaiheet ja osallistaminen (hanke VM145:00/2024)

- Varsin pitkä taustamateriaalin keräys virkavalmisteluna alkukesällä 2023:
  - Kysely luottolaitoslain muutostarpeista lausuntopalvelun kautta: 57 lausuntoa, mukana järjestöjä ja yhdistyksiä
  - Ota kantaa.fi –kysely: yhteensä 2798 vastausta, joista 81 yhdistyksiltä ja 11 järjestöiltä (yksityishenkilöiltä 2455)
  - Lisäksi kävimme esittelemässä hanketta mm. KANEssa ja MANEssa, joiden kautta lisää taustainformaatiota mm. KANE-kyselyn kautta
- Näiden pohjalta VM jatkoselvitti asiaa ja laati arviomuistion ja lausuntopalautetiivistelmän
- Asia esiteltiin rahoitusmarkkinoista vastaavalle ministerille, joka asetti työryhmän (31.10.2024-31.12.2025)
  - Laaja sidosryhmäedustus (viranomaiset, finanssiala, järjestöt)
  - Hallituksen esityksen muotoon laadittu mietintö, johon saatiin 73 lausuntoa, joiden pohjalta jatkovalmistelu keväällä 2026
- Kesän 2026 aikana jatkovalmistelu (poliittiset linjaukset, arviointineuvosto, laintarkastus), HE 208/2026 vp, annettu 1.10.2026. Eduskuntakäsittely on parhaillaan menossa.

Havaintoja kansalaisjärjestöjen osallistamisesta VM:n peruspankkipalveluhankkeessa

- **Aikainen osallistaminen/osallistuminen**:
  - lainsäätäjän oma aloitteellisuus: esittely hankkeesta mm. KANEssa (tietopohjan laajentaminen mm. KANEn oman kyselyn kautta)
  - kattojärjestöjen/järjestöjen oma aloitteellisuus: lainsäädäntöhankkeiden seuranta ja suorat yhteydenotot valmistelutahoihin (mahdolliset omat jäsenistölle tehdyt kyselyt lainsäätäjille taustatiedoksi)
- **Lausuntopyyntöihin / Ota kantaa.fi -kyselyihin vastaaminen** laaja-alaisesti jäsenistöä osallistaen: faktapohjaisen tiedon tarjoaminen lainsäätäjälle
- **Järjestöjen osallistuminen julkiseen keskusteluun:** mahdolliset omat selvitykset ja tiedotteet
- **Kuulemistilaisuuksiin osallistuminen**: omien näkökulmien esittäminen perusteluineen
- **Aktiivinen osallistuminen työryhmätyöhön:** meidän tapauksessa KANEn kansalaisjärjestöjen ”äänitorvirooli”
- **Lausunnot** valmistelussa syntyneeseen hallituksen esitykseen

Loppukaneetti: ”Kuuluuko kansalaisjärjestöjen ääni?” -selvityksestä
Tämä pätee myös peruspankkipalveluhankkeessamme

- ”Ministeriöissä työskentelevät virkahenkilöt pitivät järjestöjen tavoin **tehokkaimpina vaikuttamiskeinoina työryhmätyöskentelyä ja henkilökohtaisia kontakteja**. He nostivat kuitenkin esiin myös selvitysten ja järjestön jäsenistöä tai edustamaa väestöryhmää koskevan **tiedon kokoamisen** olevan tehokkaita tapoja vaikuttaa. Ministeriöiden virkahenkilöt kokivat **järjestöjen välittämän viestin ja kannanottojen laadun olevan osallistumismenetelmiä tärkeämpi tekijä tehokkaassa vaikuttamisessa.”**

”Virkahenkilönäkökulma” ideaalitilanteessa: *Ei pelkästään kuulla, vaan pyritään myös aidosti kuuntelemaan!*

Liite

Peruspankkipalveluhankkeen ”lopputuote”: HE 208/2026 vp annettu 1.10.2026

Keskeisiä ehdotuksia:

- oikeutta peruspankkipalveluihin laajennettaisiin koskemaan myös mikro- ja pienyrityksiä, elinkeinonharjoittajia, yhdistyksiä, säätiöitä ja yhteisetuuksia, kuten tie- ja vesiosuuskuntia.
- de-risking -ilmiötä ennaltaehkäistäisiin
- pankkien asiakaspalvelun tavoitettavuutta parannettaisiin
- yhdenvertaisuutta edistettäisiin

Kiitos!

kari.kemppainen@gov.fi